

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)

B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

संस्कृतमाध्यमेन पाठ्यक्रमाः

(Syllabi in Sanskrit Medium)

आचार्य (एम.ए.) कार्यक्रमः

(स्नातकोत्तर स्तरीयः)

Acharya (M.A.)

Programme

(PG Level)

सत्यापित
VERIFIED

[Signature]
कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

[Signature]
सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)
B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

आचार्यः (एम.ए.)

कार्यक्रमः

(स्नातकोत्तरस्तरीयः)

M.A. Programme

विकल्पाधारितक्रेडिटप्रणालीपाठ्यक्रमः

आचार्यः (M.A.) प्राचीनव्याकरणम्

प्रथमसत्रम्

प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, आरम्भतः चतुर्थाह्निकं यावत्,	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	प्रथमाह्निकम्	16	1
2	द्वितीयाह्निकम्	16	1
3	तृतीयाह्निकम्	16	1
4	चतुर्थाह्निकम्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम् (नवाह्निकम्) व्याख्याता - चारुदेवः, मोतीलालबनारसीदास।
2. महाभाष्यम् (नवाह्निकम्) व्याख्याता- जयशङ्करलालत्रिपाठी, चौखम्बासंस्कृतप्रकाशनम्।
3. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
4. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
5. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

द्वितीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, प्रथमाध्यायस्य द्वितीयपादः	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	प्रथमाध्यायस्य द्वितीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
2	प्रथमाध्यायस्य द्वितीयपादस्य द्वितीयाह्निकस्य आदितः कृतद्धितसमासाश्च इति यावत्	16	1
3	ह्रस्वो नपुंसके प्रातिपदिकस्य इत्यतः आह्निकसमाप्तिं यावत्	16	1
4	प्रथमाध्यायस्य द्वितीयपादस्य तृतीयाह्निकम्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5	20	1

4. उपस्थिति: 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः		
--	--	--

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

तृतीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, द्वितीयाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	द्वितीयाध्यायस्य प्रथमपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
2	द्वितीयाध्यायस्य प्रथमपादस्य द्वितीयतृतीयाह्निकम्	16	1
3	द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
4	द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयपादस्य द्वितीयाह्निकम्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थिति: 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

चतुर्थपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, तृतीयाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	तृतीयाध्यायस्य प्रथमपादस्य प्रथमद्वितीयतृतीयाहिनकानि	16	1
2	तृतीयाध्यायस्य प्रथमपादस्य चतुर्थपञ्चमषष्ठाहिनकानि	16	1
3	तृतीयाध्यायस्य द्वितीयपादस्य प्रथमाहिनकम्	16	1
4	तृतीयाध्यायस्य द्वितीयपादस्य द्वितीयतृतीयाहिनके	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

पञ्चमपत्रम् (क)	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, चतुर्थाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	चतुर्थाध्यायस्य प्रथमपादस्य द्वितीयाहिनके	16	1
2	चतुर्थाध्यायस्य प्रथमपादस्य तृतीयचतुर्थाहिनके	16	1
3	चतुर्थाध्यायस्य द्वितीयपादस्य प्रथमाहिनकम्	16	1
4	चतुर्थाध्यायस्य द्वितीयपादस्य द्वितीयाहिनकम्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

पञ्चमपत्रम् (ख)	पाठ्यग्रन्थः- वैकल्पिक शास्त्रीय विषय लघुसिद्धान्तकौमुदी	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	संज्ञाप्रकरणम्	16	1
2	सन्धिप्रकरणम्	16	1
3	कारकप्रकरणम् आरम्भतः पञ्चमीं यावत्	16	1
4	षष्ठीतः प्रकरणसमाप्तिं यावत्	16	1
5	अजन्तपुल्लिङ्गसिद्धिपरिज्ञानम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. लघुसिद्धान्तकौमुदी (वरदराजाचार्यरचितः) गीताप्रेस गोरखपुर।
2. लघुसिद्धान्तकौमुदी श्रीधरमुखोल्लासिनीव्याख्यासहितः, गोविन्दाचार्यः, चौखम्बाप्रकाशनम्।
3. लघुसिद्धान्तकौमुदी अन्नपूर्णाव्याख्यासहितः, डॉ. रामनारायणद्विवेदी, मान्यताप्रकाशनम्, नवदेहली।

द्वितीयसत्रम्

प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, पञ्चमाह्निकात् नवमाह्निकं यावत्,	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	पञ्चमाह्निकम्	16	1
2	षष्ठाह्निकम्, सप्तमाह्निकम्	16	1
3	अष्टमाह्निकम्	16	1
4	नवमाह्निकम्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम् (नवाह्निकम्) व्याख्याता - चारुदेवः, मोतीलालबनारसीदास।
2. महाभाष्यम् (नवाह्निकम्) व्याख्याता- जयशङ्करलालत्रिपाठी, चौखम्बासंस्कृतप्रकाशनम्।
3. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
4. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
5. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

द्वितीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, प्रथमाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	प्रथमाध्यायस्य तृतीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
2	प्रथमाध्यायस्य तृतीयपादस्य द्वितीयाह्निकम्	16	1
3	प्रथमाध्यायस्य चतुर्थपादस्य प्रथमद्वितीयाह्निके	16	1
4	प्रथमाध्यायस्य चतुर्थपादस्य तृतीयचतुर्थाह्निके	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

तृतीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, द्वितीयाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	द्वितीयाध्यायस्य तृतीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
2	द्वितीयाध्यायस्य तृतीयपादस्य द्वितीयतृतीयाह्निके	16	1
3	द्वितीयाध्यायस्य चतुर्थपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
4	द्वितीयाध्यायस्य चतुर्थपादस्य द्वितीयाह्निकम्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

चतुर्थपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, तृतीयाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	तृतीयाध्यायस्य तृतीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
2	तृतीयाध्यायस्य तृतीयपादस्य द्वितीयाह्निकम्	16	1
3	तृतीयाध्यायस्य चतुर्थपादस्य आरम्भतः अन्वच्यानुलोम्ये इति यावत्	16	1
4	तृतीयाध्यायस्य चतुर्थपादस्य कर्तरि कृत् इत्यारम्भ्य पादसमाप्तिं यावत्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

पञ्चमपत्रम् (क)	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, चतुर्थाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	चतुर्थाध्यायस्य तृतीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
2	चतुर्थाध्यायस्य तृतीयपादस्य द्वितीयाह्निकम्	16	1
3	चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थपादस्य आदितः शिल्पमिति यावत्	16	1
4	चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थपादस्य शक्तियष्ट्योरीकक् इत्यारभ्यः पादसमाप्तिं यावत्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयमताध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

पञ्चमपत्रम् (ख)	पाठ्यग्रन्थः- वैकल्पिकशास्त्रीयविषयः लघुसिद्धान्तकौमुदी	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	समासप्रकरणम्	16	1
2	कृदन्तप्रकरणम्	16	1
3	तद्धितप्रकरणम्	16	1
4	स्त्रीप्रत्ययप्रकरणम्	16	1
5	भू, एध् धात्वोः रूपसिद्धिपरिज्ञानम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. लघुसिद्धान्तकौमुदी (वरदराजाचार्यरचितः) गीताप्रेस गोरखपुर।
2. लघुसिद्धान्तकौमुदी श्रीधरमुखोल्लासिनीव्याख्यासहितः, गोविन्दाचार्यः, चौखम्बाप्रकाशनम्।
3. लघुसिद्धान्तकौमुदी अन्नपूर्णाव्याख्यासहितः, डॉ. रामनारायणद्विवेदी, मान्यताप्रकाशनम्, नवदेहली

तृतीयसत्रम्

प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः-महाभाष्यम्, पञ्चमाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
		100	06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	पञ्चमाध्यायस्य प्रथमपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
2	पञ्चमाध्यायस्य प्रथमपादस्य द्वितीयाह्निकम्	16	1
3	पञ्चमाध्यायस्य द्वितीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
4	पञ्चमाध्यायस्य द्वितीयपादस्य द्वितीयाह्निकम्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयचिन्तनाध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

द्वितीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः-महाभाष्यम्, षष्ठाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	षष्ठाध्यायस्य प्रथमपादस्य प्रथमद्वितीयतृतीयाह्निकानि	16	1
2	षष्ठाध्यायस्य प्रथमपादस्य चतुर्थपञ्चमषष्ठाह्निकानि	16	1
3	षष्ठाध्यायस्य द्वितीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
4	षष्ठाध्यायस्य द्वितीयपादस्य द्वितीयाह्निकम्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयचिन्तनाध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

तृतीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, सप्तमाध्यायः	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	सप्तमाध्यायस्य प्रथमपादः	16	1
2	सप्तमाध्यायस्य द्वितीयपादः	16	1
3	सप्तमाध्यायस्य तृतीयपादः	16	1
4	सप्तमाध्यायस्य चतुर्थपादः	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयचिन्तनाध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

चतुर्थपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
		100	06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	पाणिनिकात्यायनपतञ्जलयः, तद्ग्रन्थाश्च	16	1
2	अष्टाध्याय्यामाधारिताः वृत्तयः, तल्लेखकाश्च	16	1
3	भट्टोजिदीक्षितनागेशौ, तत्समकालीकाः आचार्याः कृतयश्च	16	1
4	नागेशोत्तरवैयाकरणानामवदानं ग्रन्थाश्च	16	1
5	भर्तृहरिः, वाक्यपदीयटीकाकाराश्च	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. व्याकरणशास्त्र का इतिहास, लेखक - युधिष्ठिरमीमांसक, रामलाल कपूर ट्रस्ट।
2. वैदिकसाहित्य का इतिहास - लेखक - बलदेव उपाध्याय, चौखम्बाप्रकाशनम्।
3. व्याकरणशास्त्र का इतिहास - लेखक - आचार्यलोकमणिदाहाल, चौखम्बाप्रकाशनम्।

पञ्चमपत्रम् (क)	पाठ्यग्रन्थः - भाषाविज्ञानम्	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
		100	06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	भारतीयभाषाविज्ञानम्	16	1
2	भारोपीयभाषापरिवारः	16	1
3	ध्वनिविज्ञानम्	16	1
4	अर्थविज्ञानम्	16	1
5	पाणिनीयशिक्षाधारेण स्थानप्रयत्नविवेकः	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. भाषाविज्ञान एवं भाषाशास्त्र - डॉ.कपिलदेवद्विवेदीआचार्य, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी।
2. संस्कृत का भाषाशास्त्रीय अध्ययन - डॉ.भोलाशंकरव्यास, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी।

पञ्चमपत्रम् (ख)	पाठ्यग्रन्थः - वैकल्पिकशास्त्रीयविषयः - भाषाविज्ञानम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	भारतीयभाषाविज्ञानम्	16	1
2	भारोपीयभाषापरिवारः	16	1
3	ध्वनिविज्ञानम्	16	1
4	अर्थविज्ञानम्	16	1
5	पाणिनीयशिक्षाधारेण स्थानप्रयत्नविवेकः	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. भाषाविज्ञान एवं भाषाशास्त्र - डॉ.कपिलदेवद्विवेदीआचार्य, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी।
2. संस्कृत का भाषाशास्त्रीय अध्ययन - डॉ.भोलाशंकरव्यास, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी।

चतुर्थसत्रम्

प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, पञ्चमाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	पञ्चमाध्यायस्य तृतीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
2	पञ्चमाध्यायस्य तृतीयपादस्य द्वितीयाह्निकम्	16	1
3	पञ्चमाध्यायस्य चतुर्थपादस्य आदितः मद्रात् परिवापणे इति यावत्	16	1
4	पञ्चमाध्यायस्य चतुर्थपादस्य समासान्ताः इत्यारभ्य पादसमाप्तिं यावत्	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयचिन्तनाध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

द्वितीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, षष्ठाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
		100	06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	षष्ठाध्यायस्य तृतीयपादस्य प्रथमाह्निकम्	16	1
2	षष्ठाध्यायस्य तृतीयपादस्य द्वितीयतृतीयाह्निके	16	1
3	षष्ठाध्यायस्य चतुर्थपादस्य प्रथमद्वितीयाह्निके	16	1
4	षष्ठाध्यायस्य चतुर्थपादस्य तृतीयचतुर्थाह्निके	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयचिन्तनाध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

तृतीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- महाभाष्यम्, अष्टमाध्यायः	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
		100	06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	प्रथमपादः	16	1
2	द्वितीयपादः	16	1
3	तृतीयपादः	16	1
4	चतुर्थपादः	16	1
5	विशिष्टसूत्राणां कैयटीयचिन्तनाध्ययनम्	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. महाभाष्यम्, युधिष्ठिरमीमांसककृतहिन्दीव्याख्यासंवलितम्, रामलालकपूरट्रस्ट, हरियाणा।
2. सम्पूर्ण महाभाष्यम्, वाणीविलासप्रकाशनम्।
3. सम्पूर्ण महाभाष्यम् (प्रदीपोद्योतविलसितम्) प्रतिभाप्रकाशनम्।

चतुर्थपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- वेदाङ्गानामितिहासः	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
इकाई	पाठ्यविषयाः	100	06
1	शिक्षाकल्पयोः इतिहासः, परिचयश्च	अङ्काः	क्रेडिट
2	निरुक्तस्य इतिहासः, परिचयश्च	16	1
3	ज्योतिषछन्दसोः इतिहासः, परिचयश्च	16	1
4	पाणिनि तत्प्राक्तनव्याकरणानां परिचयः, इतिहासश्च	16	1
5	प्रसिद्धाः वैयाकरणाः	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. व्याकरणशास्त्र का इतिहास, लेखक - युधिष्ठिरमीमांसक, रामलाल कपूर ट्रस्ट।
2. वैदिकसाहित्य का इतिहास - लेखक - बलदेव उपाध्याय, चौखम्बाप्रकाशनम्।
3. व्याकरणशास्त्र का इतिहास - लेखक - आचार्यलोकमणिदाहाल, चौखम्बाप्रकाशनम्।

पञ्चमपत्रम् (क)	व्याकरणस्य मूलस्रोतांसि	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
इकाई	पाठ्यविषयाः	100	06
1	शक्तिः	अङ्काः	क्रेडिट
2	शब्दब्रह्म, कालशक्तिः	16	1
3	स्फोटः	16	1
4	ध्वनिः तद्भेदाश्च	16	1
5	शाब्दबोधप्रक्रिया	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. वाक्यपदीयम् (भर्तृहरिरचितम्) ब्रह्मकाण्डम्, प.रघुनाथशर्माविरचिताम्बाकत्रीव्याख्यासहितम्, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयप्रकाशनम्।
2. परमलघुमञ्जूषा - (नागेशभट्टविरचिता) तत्त्वप्रकाशिकासहिता, चौखम्बा अमरभारती प्रकाशनम्।
3. परमलघुमञ्जूषा - ज्योत्स्नासहिता, बडोदरासंस्कृतमहाविद्यालयः।

पञ्चमपत्रम् (ख)	वैकल्पिकशास्त्रीयविषयः - व्याकरणस्य मूलस्रोतांसि	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 06
इकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	शक्तिः	16	1
2	शब्दब्रह्म, कालशक्तिः	16	1
3	स्फोटः	16	1
4	ध्वनिः तद्भेदाश्च	16	1
5	शाब्दबोधप्रक्रिया	16	1
6	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः -5 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्या अङ्काः -5 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः -5 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्कः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04 अङ्काः, 91% तः अधिकम् = 05 अङ्काः	20	1

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. वाक्यपदीयम् (भर्तृहरिरचितम्) ब्रह्मकाण्डम्, प.रघुनाथशर्माविरचिताम्बाकत्रीव्याख्यासहितम्, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयप्रकाशनम्।
2. परमलघुमञ्जूषा - (नागेशभट्टविरचिता) तत्त्वप्रकाशिकासहिता, चौखम्बा अमरभारती प्रकाशनम्।
3. परमलघुमञ्जूषा - ज्योत्स्नासहिता, बडोदरासंस्कृतमहाविद्यालयः।